

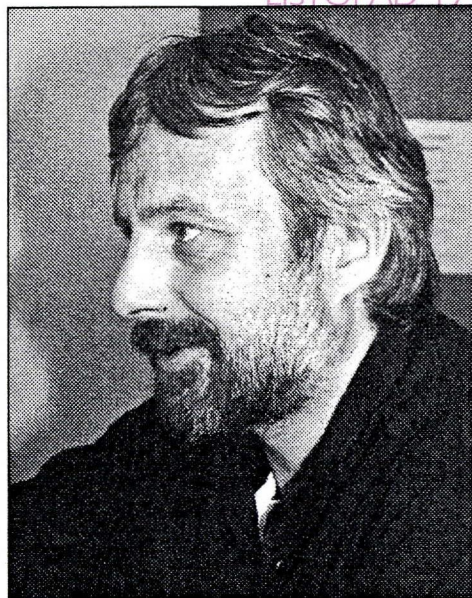

KUKÁTKO

ZPRAVODAJ XIV. NÁRODNÍ PŘEHLÍDKY
AMATÉRSKÉHO ČINOHERNÍHO DIVADLA PRO DĚTI

LISTOPAD 1995

Číslo 3

Nedostatek kvalitních autorů pro dětské divadlo

Přesně před rokem jsme v Kukátku uvedli rozhovor s uměleckým ředitelem divadla ABC Milanem Schejbalem. Hovořili jsme o tom, jak se má amatérské divadlo, a o tom, jak amatérských souborů ubývá. Dnes jsme všichni o rok starší a také v amatérském divadle se řada věcí změnila. Jaký názor má na tyto změny právě Milan Schejbal se dozvíte z následujícího rozhovoru.

Loni, ve stejnou dobu, na stejném místě, jsme se bavili o tom, že české amatérské divadlo přišlo o osobnosti a tím pádem se dostalo do určitého útlumu. Jak tento problém vidíš letos?

Letošní rok chápu jako určitou renesanci hodnot i osobností. Co bylo loni, letos již není. Za tento rok, o kterém si myslím, že byl rozhodující, se vykristalizovala určitým způsobem část osobností. A to nejen v amatérském divadle, ale je to zřetelné i v divadle profesionálním. Za druhé - lidé, kteří se zřekli amatérského divadla ve prospěch něčeho jiného (šli dělat politiku, začali podnikat atd.), se začínají vracet. Jsou to ti, kteří to s divadlem myslí opravdu vážně. Stalo se tak skutečně letos, nedá se hovořit v tom smyslu, že to bylo v průběhu několika posledních let. Není problém dodat příklady. Letos na Hronově návrat AHA! divadla z Lysé nad Labem a Mirka Pokorného jako výrazné osobnosti amatérského divadla druhé poloviny osmdesátých let. Vrátil se také Vašek Klapka a českolipský soubor. Návrat a vznik nových osobností je charakteristický právě pro letošní rok.

To hovoříme o amatérském divadle jako takovém. A amatérské divadlo pro děti? Zdá se mi, že není ani zpoloviny na takové úrovni, jako ostatní amatérské divadlo.

Amatérské divadlo pro děti je v háji a je v háji již ne několik let, ale desetiletí. Má to své příčiny - především pociťujeme základní nedostatek kvalitních předloh pro činoherní dětské divadlo. Současných renomovaných

autorů je velmi málo a divadlu pro děti se z této velmi malé částky věnuje opět jenom strašně malá část, protože je to neúživí. Není to lu-

krativní a nemyslím v tom smyslu, že by se na tom dalo něco vydělat, ale zkrátka to autory vůbec neúživí. To znamená, že dětské hry zůstávají na okraji zájmu, vytváří se velký prostor pro grafomany, lidi, kteří píší rádi všechno a za každou cenu, což ovšem v žádném případě není cesta.

Existuje nějaká cesta?

Jedna z cest je například vlastní autorské zpracování daných mýtů, daných pohádek, daných příběhů, což dokázala například dnes inscenace Panna a Netvor. Druhá cesta je vytvoření vlastního autorského divadla, jistá hra na divadlo, která s sebou již nese jistý inscenační klíč a samozřejmě autorské herectví. Třetí cesta je vybírání si z té strašné záplavy nekvalitních textů texty alespoň trochu kvalitnější. Autory Čtvrtka, Jílka, Pavlička - tyto kvalitnější autory je možné spočítat na prstech jedné ruky.

Jak se podařilo pořadatelům dostat tě i na tuto amatérskou přehlídku? Pokud vím, tak jsi velmi zaneprázdněný, a přesto jsi se zúčastnil Hronova, Femadu, Vysokého nad Jizerou i Popelky.

V současné době se skutečně věnuju již pouze třem přehlídkám. Z toho je jedna o prázdninách - Hronov, druhá je Femad, to je o víkendech, a třetí přehlídka je Vysoké nad Jizerou, kam jezdím regenerovat své síly. Letos jsem po dvou letech opět v porotě na Popelce, protože to tak zkrátka vyšlo. Dělam zrovna inscenaci, se kterou jsem trošku v předstihu a kde je nyní velké pole pro choreografa, který momentálně pracuje. Také nechci ztratit kontakt ani s touto oblastí divadla, která mě samozřejmě zajímá. Musím však říct, že je to s vypětím všech sil. Včera jsem pendloval mezi třemi městy.

Děkuji za rozhovor, Jan Švácha

Harmonogram dnešního dne

- 8.00 hod. Tylovo divadlo
Příprava představení Mladá scéna Ústí nad Labem
- 10.00 hod. Tylovo divadlo
Představení souboru Mladá scéna Ústí nad Labem
O SLUNEČNÍKU, MĚSÍČNÍKU A VĚTRNÍKU
- 12.00 hod. sál KC
Příprava představení G-Dividlo Dramacentrum DDM Ostrava
- 13.00 hod. sál KC
Představení G-Dividlo Dramacentrum DDM Ostrava
HACAFÁN, NEB KECAFÁN?
- 13.45 hod. sál KC
Příprava představení Divadlo Štěk a spol. Hranice na Moravě
- 15.00 hod. Příjezd Dejvického divadla Praha - host přehlídky
- 15.00 hod. Tylovo divadlo
Příprava představení Dejvické divadlo Praha
- 15.00 hod. sál KC
Představení Divadla Štěk a spol. Hranice na Moravě
HOUPACÍ POHÁDKA
- 16.30 hod. sál KC
Rozborový seminář představení O SLUNEČNÍKU, MĚSÍČNÍKU A VĚTRNÍKU
- 18.00 hod. Tylovo divadlo
Představení Dejvického divadla Praha - host přehlídky
KVAS KRÁLE VONDŘY XXVI.
- 19.30 hod. předsálí TD
Rozborový seminář představení HACAFÁN, NEB KECAFÁN?
HOUPACÍ POHÁDKA

Na pranýři ...

Divadélko Na Peróně Praha
J. a M. Leprince De Beaumont
PANNA A NETVOR

Stará francouzská pohádka o Panně - nebo Krásce - a Netvorovi poskytla látku už pro mnohá zpracování divadelní i filmová. Není divu: velmi zřetelným a názorným poetickým obrazem odpovídá na jednu zcela základní a setrvalou otázku: Co dělá člověka lidským? Odpověď zde zní, že je to láska, nesobecká, sebeobětavá, že je to schopnost milovat a soucítit.

Soubor Divadélka Na Peróně z Prahy si pořídil dramatizaci vlastní. Je dílem Tomáše Krauchera, který zároveň inscenaci režíroval. Text je tedy od začátku modelován ne literárním, ale režisérským viděním, přizpůsoben divadelnímu názoru i možnostem souboru - což je vždycky výhoda. Scénosled scénáře je vypracován obrátě tak, aby bylo možné sledovat postupně a plynule vývoj příběhu. Umožňuje to pocho-

pení nejen toho, co se děje, ale hlavně toho, proč se to děje. Inscenace pak tento silný dramatický tah ještě zvýrazňuje. Je bezpečně usazena na scénu v plynulém aranžmá, je střídma, šetří efekty. Váha myšlenkového i emocionálního sdělení je vložena především do rukou herců a ti ji unesou. Oba protagonisté - Ludmila Kraucherová a Tomáš Kraucher - hrají své nelehké postavy jemně, přirozeně, bez falešných tónů, působí autenticky, aniž by psychologizovali. Stejně prostě, věcně, bez zbytečných charakterizačních ornamentů hraje otec Jiří Pěkný. Těmi zbytečnými ornamenty, vnějším dokreslováním charakteru, který je už svým jednáním jednoznačně určen, si poněkud kazí postavu Gábinky Monika Štěpánková.

Inscenace má pochopitelně i některé své problémy, jsou však snadno odstranitelné. Je to například i v textu, i na scéně uspěchaná a trochu i nejasná klíčová scéna návratu otce a odchodu Málinky. Umístění zrcadla, jehož "hlas" je Netvorovým protihráčem, po straně a v pozadí ubírá tomuto předuležitému motivu na působivosti. V uzavřeném prostoru v pozadí také nevyzní závěrečná scéna konečného Netvorova polidštění tak slavnostně, jak by vyzníť měla. Zbytečně prodlužovaná je i scéna, kde se exponují charaktery obou sester. Promluvy Hlasu mají místy tak trochu řečnický charakter, který by mohla odstranit pregnantnější formulace spíše než škrty.

To vše jsou však opravdu věci nepodstatné. Podstatné je, že jsme se v tomto představení setkali s čistou a odpovědnou divadelní prací, s jakou se v oblasti divadla pro děti věru často nesetkáme.

Alena Urbanová

Krátké zamyšlení nad inscenací Čarodějny báli

Ochotnického souboru Divadla Oskara Nedbala v Táboře

Zamyšlení bude opravdu krátké a bude o nejčastěji skloňovaném slově na rakovnické Popelce a vůbec všech "popelkách" - o popelce DRAMATURGII. Táborští nám totiž zcela prakticky a hmatatelně dokázali, co znamená pro výsledný tvar podcenění dramaturgické práce. Dramaturgii jako důležitou divadelní disciplínu vymysleli naši divadelní pradědečci před více než sto lety a věděli proč!

Chápeme-li dramaturgii především jako "směřování", pak z vnějšího hlediska jde o směřování souboru, divadla k jistému celkovému divadelnímu výrazu, k jeho svébytnému způsobu chápání světa, k jeho poetice (a může jít v této souvislosti o běžné repertoárové divadlo). Z vnitřního hlediska jde pak o směřování či nasměrování té které jednotlivé inscenace - nastoluje základní otázky budoucího díla: o čem, proč a jak. Jestliže si inscenátoři neodpoví na tyto otázky hned na začátku, ve výchozím bodu, pak je velmi pravděpodobné, že se dílo nezdaří. Je-li důležitost výchozího bodu podceňena nebo opomenuta, je většinou další práce marná, minimálně značně zkomplikovaná. Nebo také jinak: lze bez problémů postavit most, v jehož projektové dokumentaci chybí základní pilíře...? **Milan Schejbal**

Jak se líbily čarodějnice?

[Zaznamenaný rozhovor 3 předškolních dětí o přestávce táborského představení]

Unisono: Je to hezký.

Tadeášek (4 1/2 roku): Mně se nelíbí čarodějnice. Protože jsou zlé.

Matýsek (5 1/2 roku): Mně se líbí. Protože jsou hezký.

Valentýnka (5 1/2 roku): Mně taky. Jsou bohatý.

Po představení:

Unisono: Všechno bylo hezký, ale princezna nejhezčí.

Na pranýři ...

Divadelní soubor MINIDIV Ostrov nad Ohří

Věra Farová

PIRÁTSKÁ POHÁDKA

Čtvrté představení XIV. POPELKY. První letošní představení v netradičním prostoru. Přiznávám, že pro mne také zcela nová oblast otázek a problémů. Divadlo jako cíl nebo jako prostředek? - V tomto představení zřejmě spíše jako prostředek, prostředek k probuzení fantazie, prostředek k otevření cest komunikace mezi námi a dětmi i mezi dětmi samotnými. A co je tedy cílem PIRÁTSKÉ POHÁDKY? Cílem je hra. Hra na něco nebo na někoho, hra se slovy, s rekvizitou, ale i společná hra dospělých a dětí, která slouží příběhu k jeho posunutí, rozuzlení.

A snad právě někde tady, právě tehdy, kdy se princip hry setkává s principem dramatického textu, nebo chcete-li s inscenováním příběhu, vidím hlavní problém PIRÁTSKÉ POHÁDKY. Domnívám se, že proto, aby dítě mohlo prostřednictvím hry zasahovat do příběhu více méně v tendencích, které dospělí spoluhráči potřebují, je třeba "rozdat role" i dětem. Určit, s kým a proti komu budou spolupracovat, v zájmu čeho, aby se nejen pobavily tou neobvyklou možností hrát si právě tímhle způsobem, ale aby také pocítily svou aktivní úlohu (promiňte mi to moralizování) v boji dobra se zlem. Bohužel předloha Věry Farové těch možností neposkytuje tolik, aby se tak stalo zcela. A troufám si říci, že právě neočekávaný, razantní vpád "reálného" příběhu do hry s fantazií dětí a potřeba dospělých herců naplňovat linku příběhu přináší problém největší. Neboť svým způsobem svobodný projev dítěte, svobodu "vymyslet si cokoli" je třeba začít usměrňovat příběhem. A tak ten, kdo do této chvíle tuto tvořivost probouzel, se musí proměnit do "dramatické postavy" a jednat v jejím, tedy ve svém zájmu. Jsem si jistá, že v určité uzavřené společnosti dětí může "hra" zafungovat ke spokojenosti všech aktérů - dětských i dospělých, na druhé straně si však troufám tvrdit, že by bylo možné dosáhnout, a to i bez vyloučení dospělého diváka, propojení principu hry s principem dramatického příběhu, pakliže by se právě hra stala prostředkem k vytvoření příběhu, k jeho vývoji.

Na mnoho otázek jsem zatím odpovědi nenašla, na jednu nepoloženou však ano. Je to krásná a obrovsky záslužná práce naučit dítě hrát si, hrát si všemi možnými způsoby. A jestliže je prostředkem této hry divadlo, pak mi nezbyvá než poděkovat.

Kateřina Fixová

Pár slov s "prezidentkou"

Kdo by neznal předsedkyni hostitelského souboru Alču Mutinskou. V dobrém rozmaru jí někdy říkají "prezidentka."

Na chvíli jsme ji vyrušili z organizačního shonu a položili jí pár impertinentních otázek:

Není ti líto, že tvůj soubor není zastoupen na letošní Popelce?

Není, protože inscenace se nemají připravovat jen pro přehlídky. Ale je mi líto, že v současné době nemáme žádnou hru, protože jak já, tak všichni členové bychom zase moc rádi hráli.

A jaké jsou vaše dramaturgické naděje do blízké budoucnosti?

Inscenaci pohádky připravuje Jarda Kodeš na březen 1996. Přizval si ke spolupráci nové mladé adepty a současně požádal o spolupráci několik stálých členů souboru. Chystala se také inscenace "Nezbedného bakaláře" k 150. výročí narození Zikmunda Wintra v prosinci 1996, ale časové zatížení proponovaného hlavního představitele nám plány zhatilo. Převážně ženský potenciál souboru nám přináší problémy: nacházíme dostatek vhodných titulů. Takže hledáme.

A poslední otázka. Jak zvládáš ty i soubor organizaci letošní Popelky?

Já jako předsedkyně perfektně, protože mám v souboru spolehlivé lidi, všechno vlastně leží na nich, a já jen zpovzdálí všechno pozoruji.

Děkujeme a přejeme Tylu hodně nejen organizačních, ale i tvůrčích úspěchů.

První reakce G-divadla Ostrava

Je 9. 11. 1995 - 5.22 hodin. Vlak se jmenuje Ostravan a vyjíždí včas. Zvláštní... Ale v Praze už má 35 minut zpoždění (je vše v pořádku, vše je normální) a přípoj nám uje! Tak máme hodinu na Prahu. Čucháme si historie (Týn, Staromák, Orloj, kováři, Mikuláš a Masarykovo nádraží). Nastupujeme do - vlaku? (Proč chtějí železničáři platy? Proč stávkují?) ... No a jsme už za dvě hodiny v Rakovníku. Hledání, kam jít, ale **Našli!** A je to příjemné moc. Ubytování a sprcha a stará se někdo o nás! Pak - pro nás - prvé představení - Honza a Verunka ze Šumperka. Fandíme, jsou "naši" z Moravy. Jenže ... (vše podstatné, co jsme si pak řekli, řekla porota lépe a přesněji - konečně, jsou za to placeni, jak sami řekli!). Seminář nás jen těší - to je kumšt, umět pojmenovat a být slušný a přitom poctivý a ještě nad věcí! Díky! A teď - divadlo je komunikace (a pak se musí umět nejen mluvit, ale i slyšet!), divadlo je výpověď, sdělení a dobrodružství! Herce s herci, herců s diváky, diváků s diváky, diváků s textem a herců s režisérem a výtvarníkem, všech se všemi, všech - všemi! A to pro děti 100x více. Děti nepodvádějí, nešaržirují, neexhibují se. Buď berou, jdou s sebou, nebo si povídají. Tož tak. Pokusili se - a poctivě - o nemožné, ale my už budeme mít asi Šumperk spojen s tím, že i pít se musí umět, a kdo neumí, ten kazí vše těm, kteří chtějí a někteří ještě i umí (hrát divadlo). Škoda.

Saša Rychecký

...Nad dopisy diváků...Nad dopisy diváků...Nad dopisy diváků...

*Vychoutení se nám velice líbí.
Takže Panna a Netvor. Jsem velice
spokojen a moc si nám tu
líbí. Ale chceme něco jiného než
knadlky!!! A les hluboký*

*Máme rádi Evu a rádi se na
další vychoutení. Víme se tu lín
než kdyby jsme byli doma nebo
na škole. Kukačka se nám líbí.*

Vasé dětská porota!

"Bylo to dojemné, zaplakala jsem si (několikrát) - a to je dobře."

Nataša IV. ročník II. cyklu

"Krom Panny a Netvora jsem stihli ještě bojovku na nádraží (kdybyste náhodou nevěděli, tak se tam na 4 místech dá koupit jídlo a nikde nemají mandarinky, a ve 12.00 hodin byly na kolejišti 3 lokomotivy) a právě se těšíme na Pirátskou pohádku. Pak honem na nádraží a domů!

Atmosféra nás nadchla. Děti byly "vykulené" z divadla tím nejsprávnějším způsobem a my, dospělí a skorodospělí, jsme si vychutnali setkání s lidmi, které jsme několik let neviděli. Příští rok nás tu budete mít znovu (doufám, že máte radost!?)."

Za všechny z Nového Strašecí Iva

Kočka z Baru

"Chtěla bych říci, že při představení Panna a Netvor souboru Divadélko Na Peróně Praha jsem plakala."

Drobničky z dětské poroty

Panna a Netvor

Jakou roli by sis ve hře vybral(a)?

- Netvora, protože tak vypadám.
- Gábinu, protože je fiflena a já jsem vždycky hodná.
- Tátu, protože chtěl dát svůj život za život Krásky.

Čarodějný bál

- Bylo tam všechno, písničky, legrace, láska.
- Nejlepší se mi líbilo na vesnici, víc než u krále a u čarodějnic.

Útržky z rozhovoru po představení Panna a netvor

"Divadlo je tu moc pěkný a je hezký, jak to rychle přeměňují."

**Miša, příprava dramatického oboru
ZUŠ Nové Strašecí**

"Líbilo se mi, jak nestvůra házela s tatínkem. Trochu jsem se bál."

Štěpán, příprava

"Představení bylo hezké, ale mohlo se obejít bez sprostých slov (myšleno "huba")."

Daniela, III. ročník

"Pohádka se mi moc líbila, hlavně Málinka."

Veronika, příprava

"Je to spolehlivé, dobré divadlo."

Matyáš, II. ročník